

Õiguskantsler

Teie 18.03.2021 nr

Meie 13.05.2021 nr 6-1/210877/2103300

Vanemahüvitise maksustamine

Lugupeetud avaldaja

Kirjutasite, et kui oleksite teadnud, et vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe maksustamise kohta kehtivad teistsugused reeglid kui sünnitushüvitise kohta, siis oleksite hüvitiste pakkumuse vastu võtnud hiljem. Teie laps sündis möödunud aasta detsembris, misjärel tegi Sotsiaalkindlustusamet Teile hüvitiste pakkumused, sh vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe hüvitamiseks. Nõustusite pakkumusega ja hüvitiste vahe maksti Teile välja detsembrikuu lõpus. See suurendas Teie eelmise aasta tulumaksukohustust.

[Tulumaksuseadus](#) (TuMS) annab õiguse taotleda kalendriaasta neljandas kvartalis välja makstud sünnitushüvitiselt, lapsendamishüvitiselt või koondamishüvitiselt maksukohustuse ümberarvestamist ([TuMS](#) § 23 lg 4) ning võimaldab osa hüvitise summast ja sellelt kinnipeetavast tulumaksust üle kanda järgmise aasta maksuarvestusse. Paraku ei ole samasugust õigust antud vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe hüvitamise korral, kuigi ka see makstakse välja ühe maksena ([perehüvitiste seaduse](#) (PHS) § 41 lg 2 ja 5). Vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe hüvitatakse nende päevade eest, mis jäävad lapse sünnist kuni vanemahüvitise alguseni, ning see hüvitis loetakse vanemahüvitiseks, mitte sünnitushüvitiseks (PHS § 41 lg 2).

Vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe väljamaksmise reeglid muutusid möödunud aasta maikuu. Kui varem maksti hüvitiste vahe välja tagantjärele koos esimese vanemahüvitise maksega (mõnel juhul 4–5 kuud pärast sünnitushüvitise väljamakset), siis alates eelmisest aastast on võimalik vahe välja maksta ka etteulatuvalt, kohe, kui laps on sündinud ja emale on määratud vanemahüvitis (PHS § 41 lg 5). Põhimõte, et hüvitis makstakse välja ühe maksena, ei muutunud.

Seaduse [seletuskirjast](#) nähtub, et muudatus oli ajendatud soovist anda perele paindlikumad võimalused vanemahüvitise kasutuselevõtmiseks ja tagada peredele suurem kindlustunne pandeemiast tingitud keerulisel ajal. Samas ei selgu seletuskirjast, et oleks kaalutud mõne muu soodustuse – näiteks maksusoodustuse – andmist. Seetõttu edastan selle kirja teadmiseks ka Riigikogu sotsiaalkomisjonile.

Üks kaalutlus, miks Riigikogu ei näinud vanemahüvitise puhul ette tulumaksu ümberarvestamise võimalust, võib olla asjaolu, et vanemahüvitise väljamaksmise reeglid on mõnevõrra paindlikumad võrreldes teiste TuMS § 23 lõikes 4 nimetatud hüvitiste väljamaksmise reeglitega.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Vanemahüvitis määratakse PHS § 34 lõikes 1 sätestatud hüvitise õiguse tekkimise päevast, kui hüvitise taotlemiseks vajalikud dokumendid on esitatud kuue kuu jooksul alates õiguse tekkimisest (PHS § 44 lg1). See tähendab, et kui vanem soovib hüvitise taotlemise ja ka hüvitiste vahe väljamakse tegemise aja edasi lükata, on see võimalik. See võimalus oli ka Teil.

Sotsiaalministeeriumi selgituste kohaselt on Sotsiaalkindlustusametil kavas edaspidi inimesi senisest paremini informeerida, et hüvitiste vahe väljamaksmise aeg aasta viimastel kuudel võib mõjutada nende tulumaksukohustust. Selle kohta avaldatakse teave Sotsiaalkindlustusameti veebilehel ja Sotsiaalkindlustusameti iseteeninduskeskkonnas. Sellisel juhul on inimesel võimalik teadlikult kaaluda, millal ta väljamakse tegemist soovib.

2022. aasta 1. aprillil jõustuvad PHS muudatused ning sünitushüvitise asemel hakatakse maksuma ema vanemahüvitist. Sellest ajast muutuvad igakuiseks kõik väljamaksed.

Täna Teid, et sellele probleemile tähelepanu juhtisite.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks (avaldatakse andmeteta): Riigikogu sotsiaalkomisjon
Sotsiaalministeerium
Sotsiaalkindlustusamet